

داکتر سخی اشرف زی سیدکاغذ

شاهراه ابریشم وسیله نجات از جنگال پاکستان

در اخبار دیلی تایم ۱۴ جولای ۲۰۰۵م که در پاکستان نشر میشود احصائیه صادرات اموال پاکستان را در افغانستان نشر نمود. به استناد ارقام داده شده، پاکستان به ارزش یک بلیون و ۱۶۶ میلیون دالر امریکائی ویا (۷۱،۲۰۰ بلیون روپیه) در سال مالی ۲۰۰۵م به افغانستان صادرات داشت.

ارقام احصائیوی اموال پاکستان را در افغانستان بطور مقایسوی در سال مالی ۲۰۰۴م به ارزش ۶۱۶ ملیون و ۶۶۰ هزار دالر وانمود ساخت که یک افزایش صادرات را در حدود پینجصد و پنجا ملیون دالر امریکائی ارائه میدارد.

راپور احصائیوی بطور مشرح توضیح میکند که چه نوع امتعه به ارزش دالری به افغانستان صادر گردیده که در اینجا از ذکر همه اموال صادر شده خود داری شده ولی صرف بطور نمونه از چند قلم اموال عمده پاکستانی که به افغانستان صادر گردیده به ارزش روپیه پاکستانی به منظور معلومات برای خوانندگان محترم، تذکر میرود.

صادرات برنج در سال ۲۰۰۵م بمبلغ ۲ بلیون و ۴۲۱ ملیون روپیه و در سال مالی ۲۰۰۴م بمبلغ ۲ بلیون و ۴۲۱ ملیون روپیه که یک افزایش ۶۴۵ ملیون روپیه را دربر میگردد.

صادرات روغن در سال ۲۰۰۵م به ارزش ۵ بلیون و ۵۱۹ ملیون روپیه صادرات بوره به ارزش ۲ بلیون و ۶۸۷ ملیون روپیه

لست امتعه ای که به افغانستان صادر شده عریض و طویل است و ۹۵ فیصد اموال وارد شده از پاکستان امتعه زراعتی و اشیای بی کیفیت استهلاکی است که توسط لاری های پاکستانی از طریق تورخم وچمن به افغانستان سرازیر گردیده است.

هدف از توضیح این ارقام احصائیوی چیست ؟

افغانستان محاط به خشکه و بیگانه راه نزدیک به بحر هند، بندر بحری کراچی است. روش اقتصادی و همچنان سیاسی افغانستان در گروگان پاکستان است، پاکستان همیش راه ترانزیتی را یک وسیله موثر فشار اقتصادی و سیاسی دانسته و از این سیاست خویش در گذشته برضد افغانستان استفاده سوء نموده و امروز هم به این سیاست نافرجام خویش ادامه میدهد. پاکستان حتی به افغانستان دیکته میکند که کدام نوع اموال به افغانستان وارد شود و کدام نوع اموال تجاره ممنوع الورد است.

پاکستان سعی دارد که روابط تجارتي افغانستان را با کشورهای همسایه بخصوص ایران و هندوستان بکلی مختل و محدود بسازد. روی همین منظور ورود امتعه تجارتي هند را از طریق خاک خود به افغانستان تحریم نموده، باوجود تقاضاهای مکرر آقای کرزی رئیس جمهور از جنرال مشرف و شوکت عزیز، صدراعظم پاکستان، در این رابطه و همچنان درسفری که هدایت امین ارسل و وزیر تجارت و نورالحق احدی وزیر مالیه در پاکستان داشتند، در مورد اجازه ترانزیتی اموال تجارتي هند از خاک پاکستان صحبت شد. پاکستان با یک حيله سیاسی روی کاغذ موافقه نمود ولی تا امروز هند نتوانست تا کالاهای تجارتي خویش را از طریق پاکستان به افغانستان صادر نماید. بالاخره همایون اختر وزیر تجارت پاکستان بتاريخ ۱۲ دسمبر ۲۰۰۵م واضح ساخت که «پاکستان کدام مکلفیتی ندارد تابر ای تجارت بین افغانستان و سایر کشور های انجمن جنوب آسیا، جهت همکاری منطقوی تسهیلات ترانزیتی فراهم سازد.» «که این روش پاکستان مخالف قانون ترانزیتی ممالک محاط به خشکه است.»

به اساس معلومات وزارت تجارت افغانستان، از هند ماشین آلات زراعتی، پرزه جات موتر، تراکتور و غیره امتعه ایکه به منظور توسعه تولیدات زراعتی در افغانستان از آن استفاده میشود وارد میگردد.

آژانس خبرسانی پژواک به تاریخ ۸ دسمبر ۲۰۰۵م در مصاحبه بایک تن از اقتصاد دانان پاکستان بنام راحیل خان در مورد مخالفت کشورش که اموال هندی از طریق پاکستان به افغانستان وارد گردد اظهار داشت که اگر اموال هندی و همچنان ایرانی (که از نگاه قیمت مناسب تر و باجنسیت بهتر) به افغانستان از طریق پاکستان وارد گردد، به صادرات پاکستان که در سال ۲۰۰۵م به ارزش اضافه از یک بلیون دالر بالغ میگردد، لطمه شدید وارد خواهد آمد.

پاکستان مارکیت افغانستان را بصورت انحصاری در اختیار دارد. این کشور نه تنها کنترل کامل راه ترانزیت را به افغانستان در دست دارد، بلکه روش های اقتصادی افغانستان را نیز طوری که خواسته باشد اداره میکند.

اقتصاد افغانستان یک اقتصاد وارداتی و متکی به کمک های خارجی است و اسعاری که از جانب کشور های جهان به منظور کمک به افغانستان سرازیر میشود، بدون کدام بهره برداری اقتصادی دوباره توسط واردات اشیای بی کیفیت و بی ارزش پاکستان از کشور کشیده شده و به جیب های تاجران پاکستانی میریزد. باین کمک ها افغانستان میتواند پروژه های کوچک، زودس و عام المنفعه را سرمایه گذاری کند که در بهبود سطح زندگی مردم ما یک تغییر حد اقل را وارد میساخت و هم زراعت کشور را بطور تدریجی تقویه نموده و از واردات زراعتی مانند برنج، روغن و بوره تا اندازه ای بی نیاز میشد.

باتأسف باید گفت که کشور فاقد یک سیاست اقتصادی موثر است. یک شخص بلند پایه اداری معیار انکشاف اقتصادی افغانستان را در سال گذشته ۱۸ الی ۲۰ فیصد ادعا نمود. در این مورد باید گفت که معیار انکشاف اقتصادی ادعا شده یک معیار کاذب است، یک کشوری که اقتصاد آن متکی به واردات و کمک های خارجی باشد چطور میتواند از آن معیار انکشاف اقتصادی را سنجش نمود؟ شاید منظور اش معیار از دید انکشاف واردات باشد نه معیار انکشاف خدمات و تولیدات (زراعتی و صناعتی) که در طول یک سال در یک کشور صورت میگیرد. مزید بر آن، به خصوص وزارت مالیه فاقد هر نوع پرسونل و دفاتر احصائیویست. جمع آوری ارقام احصائیوی از همه سکتور های اقتصادی و از تمام ولایات کشور در یک مرکز نسبتاً مجهز، جهت ارائه و تحلیل جمع آوری میشود و این ارزش های احصائیوی یک وسیله مهم و یک اساس برای سنجش پلان های اقتصادی و پروژه های مختلف انکشافی است و توسط این ارقام احصائیوی ستراتیژی آینده و روش اقتصادی کشور ارزیابی میشود. (در مورد اهمیت احصائیبه به حیث زیربنای سنجش پلان های اقتصادی توسط اینجانب در هفته نامه امید مضمونی به نشر رسیده).

سال گذشته مقامات پاکستان صدها کانتنر اموال افغانستان را به بهانه بررسی امنیتی در تاسیسات بندر کراچی برای چندین ماه نگهداشته و این اقدام مخرب پاکستان باعث کمبودی اموال التجاره در افغانستان گردید و به این ترتیب قیمت اموال تورییدی را که افغانستان به آن نیاز شدید داشت عمداً بلند برد و به پیکر اقتصاد افغانستان صدمه شدید وارد نمود.

کانتنر های اموال مربوط به افغانستان از جانب مامورین بندر پاکستان درست حفاظت نگردیده و اکثر اموال در طول راه به سرقت میرود و یابه بهانه های مختلف مقامات اداری بندر کراچی، فرستادن اموال افغانستان را بصورت ترانزیت به تعویق میاندازد. یک مثال برگزیده آن سرقت ۲۱ تن پول های فلزی دو افغانی و پینج افغانی در گمرک پاکستان بود که در مطبوعات جهان سروصدا بلند نمود.

این معضله سیاسی و اقتصادی چطور حل خواهد شد؟

کشور هندوستان و ایران در کوشش اند که هرچه زودتر تاسیسات بندر چاه بهار در ایران تکمیل و شاهراه بطول ۲۸۰ کیلومتر از دلارام که نزدیک به شاهراه هرات قندهار است الی زرنج ایران توسط انجنیران نظامی هند در تحت ساختمان است. این شاهراه از هرات بسوی شمال به کشور های آسیای مرکزی ادامه میابد و بنام شاهراه ابریشم مسما گردیده. تکمیل این شاهراه نه تنها معضله بزرگ اقتصادی و سیاسی افغانستان را حل خواهد ساخت بلکه برای کشورهای همسایه، سهولت در تجارت بین المللی را نیز دربر خواهد داشت.

مزیتی که شاهراه ابریشم برای افغانستان و کشورهای همسایه ایجاد خواهد نمود ذیلاً بر می شماریم.
اول - شاهراه ابریشم افغانستان محاط به خشکه را به طول یکهزار کیلومتر به بندر چاه بهار ایران نزدیک خواهد ساخت.

دوم - شاهراه ابریشم فعلاً یگانه وسیله نجات افغانستان از چنگال پاکستان از نگاه سیاسی و اقتصادی خواهد بود.
سوم - ایران و هند نیز سعی دارند که در تجارت کشورهای آسیای میانه توسط این شاهراه بازاریابی نموده و تولیدات خود را به کشورهای متذکره صادر نمایند. بنابراین ضرورت کشورهای هندوستان و ایران در تلاش اند، هرچه زودتر این شاهراه تکمیل و از قیودات و مشکلاتی که پاکستان در ترانزیت اموال هند و ایران بسوی افغانستان ایجاد نموده، رهایی یابند.

چهارم - باتکمیل این شاهراه افغانستان دیگر نیاز میرم به بندر کراچی نخواهد داشت.
پنجم - افغانستان یک موقف مهم ستراتیژی را در تجارت بین المللی حاصل و یک وسیله ارتباط تجارتي و ترانزیتی مهم برای کشورهای آسیای میانه و شرق آسیا خواهد شد.

در تکمیل این شاهراه باز هم پاکستان سنگ اندازی نموده تلاش دارد که باتاکتیک های ناجوان مردانه ساختمان این شاهراه رابه تعویق بیاندازد. چندی قبل دستگاه جاسوسی آی اس آی پاکستان که طالبان را در کنترل دارد، یک دریور هندی را اختتاف و به وضع فجیع به قتل رسانید. منظور از این روش تروریستی تهدید کارگران ساختمانی هند بود که پروژه ساختمانی شاهراه ابریشم را رها نموده و به کشور شان برگردند تا این پروژه به

مدت نامعلوم به تعویق بیافتد، ولی به این هدف خویش نایل نشدند و کار این پروژه به شدت هر چه تمامتر پیش میرود.

دراخیر بامسرت باید یادآور شد که بایسر رسیدن کارساختمان این شاهراه دیگر پاکستان راه ترانزیت کراچی تورخم و چمن را به حیث یک وسیله فشار اقتصادی در مقابل افغانستان بکاربرده نخواهد توانست. پاکستان مانند کشور های ایران و هندوستان برای رسیدن به مارکیت های کشور های آسیای مرکزی درمورد صادرات امتعه تجارتي سعی بلیغ بخرچ خواهد داد تا این اموال را توسط لاری ها از طریق افغانستان به مارکیت های کشور های آسیایی مرکزی برساند، و برای اولین بار در تاریخ خود، افغانستان نه تنها یک مزیت ترانزیتی را درمقابل پاکستان دارا خواهد بود بلکه از این به بعد هر اقدام و مشکل تراشی ترانزیتی پاکستان با اقدام بالمثل جواب داده خواهد شد.

پایان